

תל באר שבע

אתר להוראה מחוץ לכיתה
בתחום המקרא

כתיבה: אוריה בן ישראל

שכתוב ועריכה: זאב שטסל
ייעוץ מדעי: פרופ' זאב הרצוג
ייעוץ והערות: משה אילן, ד"ר יהושע רוזנברג, ד"ר מיכאל גרינצוויג, דוד סלע
עריכת הלשון: ליאורה הרציג, גד בלום
עיצוב גרפי: ציפי פסחוביץ
איורים: הדס בר יוסף
סדר ולוחות: ארט פלוס, ירושלים

תודתנו נתונה לצלמים ולמוסדות על התצלומים והתרשימים המופיעים בחוברת.
כל הזכויות לתצלומים ולתרשימים שמורות לצלמים ולמוסדות.

פרופ' זאב הרצוג אוניברסיטת ת"א עמ' 6, 25, 29, 31, 32, 35 וצילום בגב העטיפה
זאב שטסל עמ' 19, 34, 38, 41, 42, 44, 47, 49, 52, 53, 55 וצילום העטיפה
יהודית דקל ופרופ' דוד אוסישקין אוניברסיטת ת"א עמ' 21
רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים עמ' 10

© כל הזכויות שמורות

תוכן העניינים

הקדמה / 5

קיצור תולדות התל / 6

חלק א - הכנות לביקור באתר / 7

הכנות בתחום המקרא / 8

אזכורי באר שבע במקרא / 8

הכנות בתחום הגאוגרפיה / 9

מה נוכל ללמוד על תושבי העיר ממפת העיר / 9

הכנות בתחום הארכאולוגיה / 13

הסקת מסקנות מממצא חומרי / 13

שחזור מבנים / 13

אחידות בתרבות החומרית בנקודת זמן ושינוי התרבות החומרית לאורך הזמן / 14

חלק ב - הביקור באתר / 17

לפני הסיור / 18

תחנות הלימוד - דפי פעילויות לתלמידים / 20

העלייה לתל / 20

הבאר בכניסה לעיר / 22

השער ורחבת השער / 25

מבנה מגורים / 27

מגדל התצפית / 29

בית המחסנים / 31

מפעל המים / 34

המזבח / 36

תחנות הלימוד - מידע והנחיות דידקטיות / 38

העלייה לתל / 38

הבאר בכניסה לעיר / 39

השער ורחבת השער / 42

בית המושל / 45

מבנה מגורים / 46

בית המרתפים / 48

מגדל התצפית / 49

בית המחסנים / 51

מפעל המים / 53

המזבח / 54

ביבליוגרפיה נבחרת / 56

הקדמה

מרבית אירועי המקרא התרחשו בארץ ישראל. משום כך מתבקשת מאליה יציאה אל מחוץ לכיתה כדי להכיר מקומות שבהם התרחשו אירועים מקראיים וכדי להמחיש לתלמידים בשטח נושאים מקראיים שונים.

- הביקור בתל באר שבע עשוי לסייע ללומדי המקרא בשני הקשרים עיקריים:
 - בעת לימוד אירועים שהתרחשו בעיר המקראית באר שבע. מרביתם קשורים לתולדות אברהם ולסיפורי האבות, באחרים נזכרת באר שבע כעיר גבול דרומית של ההתיישבות הישראלית וכמקום פולחן בקצה הדרומי של הארץ.
 - בעת הלימוד על עיר מקראית ועל אירועים שהתרחשו בערים מקראיות. ביקור בעיר מקראית עתיקה יכול להמחיש כיצד נראו ערים אלה. אתרים רבים בתל ממחישים מושגים שונים הנזכרים פעמים רבות במקרא. שחשובים בהם: מזבח (המזבח של באר שבע נרמז בספר עמוס), שער עיר, באר, מפעל מים.

מרבית השרידים הנראים כיום בתל הם מתקופת המלוכה. לפיכך מומלץ לשלב את הסיור במסגרת לימוד ספר מלכים. עם זאת, ראוי להתייחס בסיור גם לבאר שבע של תקופת האבות.

חוץ מיתרונותיו הלימודיים של התל, חשוב לציין כי זהו אתר מוסדר עם תנאים טובים ללימוד (מקומות ישיבה מוגנים, שילוט מאיר עיניים, מתקני שתייה ועוד). הנגישות לתל נוחה, וקרבתו לבתי הספר בבאר שבע וסביבתה מאפשרים לבצע את הסיור גם במהלך יום למודים רגיל. עונות החורף ותחילת האביב הן התקופות המתאימות ביותר לסיור בתל.

בספר זה שני חלקים.

בחלק א מוצעות פעילויות הכנה לסיור באתר.

בחלק ב מפורטות הפעילויות בתחנות הלימוד באתר. תחילה מובאים דפי עבודה לתלמידים המודפסים על רקע בצבע ובהמשך ניתנים המידע וההנחיות הדידקטיות לכל תחנה.